

Ситенко Михайло Іванович ***(1885–1940)***

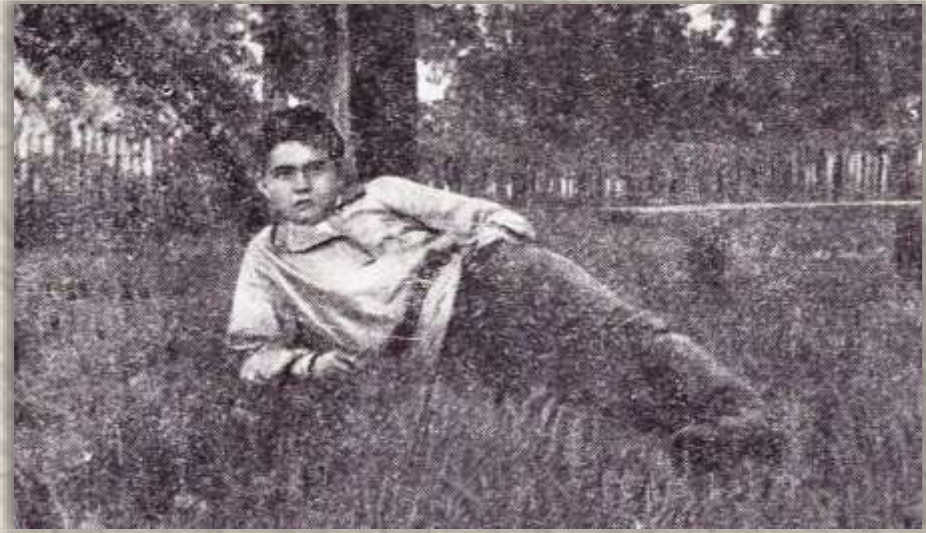
***135 років з дня народження
видатного ортопеда-травматолога, професора,
члена-кореспондента АН УРСР, заслуженого діяча науки УРСР,
директора Українського науково-дослідного інституту
ортопедії і травматології***

Михайло Іванович Ситенко народився 30 жовтня 1885 р. у селі Рябушки Лебединського повіту на Сумщині в родині священика

Середню освіту Михайло здобув у Сумській Олександрівській гімназії, яку закінчив у 1904 р. Ще учнем майбутній вчений захопився працями М.І. Пирогова, зокрема, методами точного знання топографії органів і тканин людини

*Студент 1 курсу
медичного факультету*

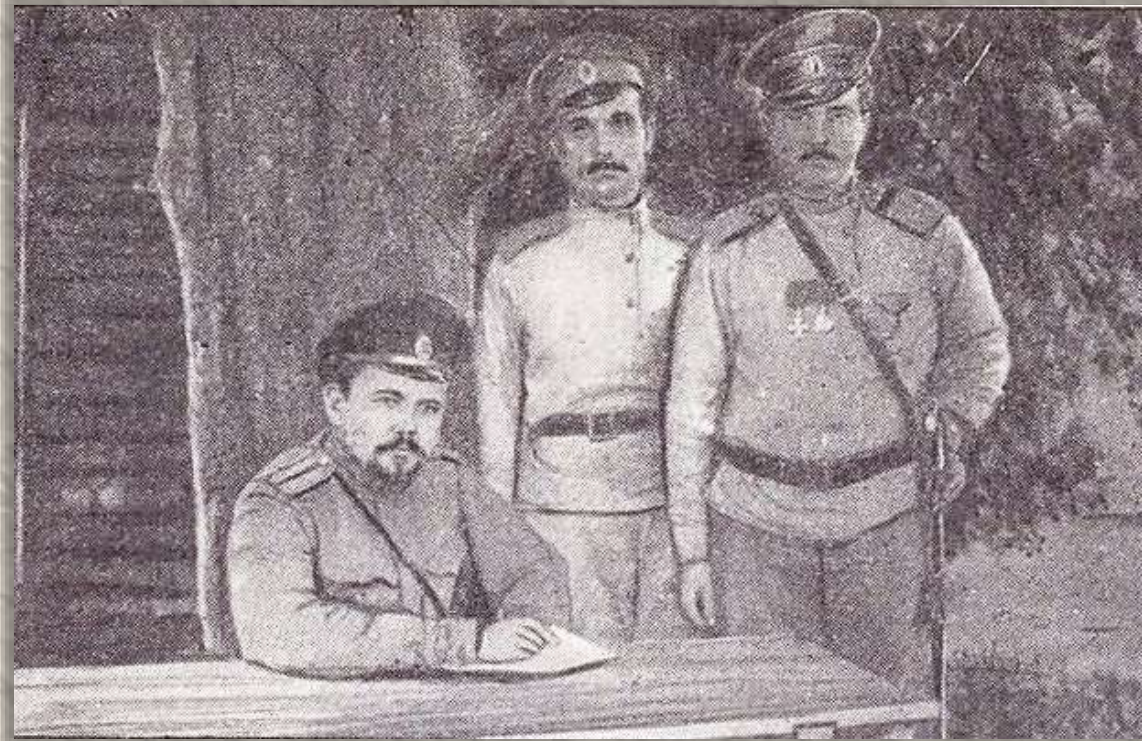

М.І. Ситенко – гімназист

У цьому ж році юнак вступив до Імператорського Харківського університету на медичний факультет, який закінчив з відзнакою у 1910 р.

З 1911 р. за гарне навчання та підвищений інтерес до хірургії Михайлу Івановичу запропоновано посаду старшого асистента на кафедрі оперативної хірургії і топографічної анатомії при Харківському жіночому медичному інституті

Водночас М.І. Ситенко працює у факультетській хірургічній клініці під керівництвом професора Л.В. Орлова і в хірургічному відділенні Лебединської земської лікарні у Ф.Ю. Розе, виявляє зацікавлення до ортопедії, травматології та протезування

У 1914–1918 рр. Михайло Іванович бере участь у I Світовій війні в якості старшого лікаря полку. Займався організацією надання першої медичної допомоги, навчав солдат-санітарів техніці гіпсування

Після демобілізації повернувся до Харкова, майбутній вчений обійняв посаду прозектора при кафедрі оперативної хірургії і топографічної анатомії Медичної академії

У 1921 р. М.І. Ситенко запрошений до Харківського медико-механічного інституту, очолюваного професором К.Ф. Вегнером, на посаду головного лікаря

У 1924 р. захищає дисертацію на здобуття вченого ступеня доктора медицини на тему «О свободной костной аутопластике при псевдоартрозах»

З 1926 р. і до кінця життя Михайло Іванович – директор цього закладу, за його ініціативою перетвореного в Український науково-дослідний інститут ортопедії та травматології

З 1940 р. Інститут носить ім'я вченого. На фасаді будівлі – меморіальна дошка на честь видатного лікаря

ТУТ ПРАЦЮВАВ
З 1921 ПО 1940 РІК
ЧЛЕН-КОРЕСПОНДЕНТ
АКАДЕМІЇ НАУК УРСР,
ЗАСЛУЖЕНИЙ ДІЯЧ
НАУКИ,
ПРОФЕСОР
МИХАЙЛО
ІВАНОВИЧ
СИТЕНКО

(Медико-механічний інститут засновано у 1907 р. З 1911 р. заклад розмістився на вулиці Пушкінській)

*Нині – Інститут патології хребта та суглобів ім. проф. М.І. Ситенка АМН України у м. Харкові.
вул. Пушкінська, 80*

Реорганізація дозволила Михайлу Івановичу швидко розвинути і зміцнити інститут, виростити кадри фахівців, створити на його базі відому наукову школу
Лікарня інституту значно розширилась: відкрилась амбулаторія з великим гіпсовим залом, рентген-кабінетом і операційно-перев'язувальним блоком, налагодилась система повторних оглядів хворих, які лікувалися в клініці, створено науковий архів і бібліотеку, відкрито кабінет оперативної хірургії і топографічної анатомії

М.І. Ситенко з вчителем – професором К.Ф. Вегнером і студентами 5 курсу ХМІ (1926 р.)

Михайло Іванович організував чітку роботу, спрямовану на постійне вдосконалення майстерності та розширення кругозору співробітників

Вченим розроблено близько 20 нових хірургічних операцій

До практики увійшли щотижневі обходи палат лікарні безпосередньо директором, клінічні розбирання, на яких доктори одного з відділень представляли випадок конкретного хворого

М.І. Ситенко на заняттях з курсантами кафедри ортопедії і травматології Українського інституту удосконалення лікарів (1926 р.)

Швидке становлення науково-дослідного інституту ортопедії та травматології стало можливим завдяки високому інтелектуальному і культурному рівню колективу, сформованого професором Карлом Федоровичем Вегнером. Ці здобутки примножив професор Михайло Іванович Ситенко, підготував ґрунт для розвитку Харківської ортопедичної школи

У 1926 р. на базі інституту вченим засновано першу в Україні кафедру ортопедії і травматології Харківського інституту удосконалення лікарів (зараз Харківська медична академія післядипломної освіти)

Особливу увагу М.І. Ситенко приділяв дитячій ортопедії і травматології. У 1926-1929 рр. під керівництвом Михайла Івановича силами співробітників відділення і амбулаторного прийому організовано систематичне обстеження усіх новонароджених в пологових будинках м. Харкова

М.І. Ситенко серед співробітників і хворих клініки інституту ортопедії і травматології

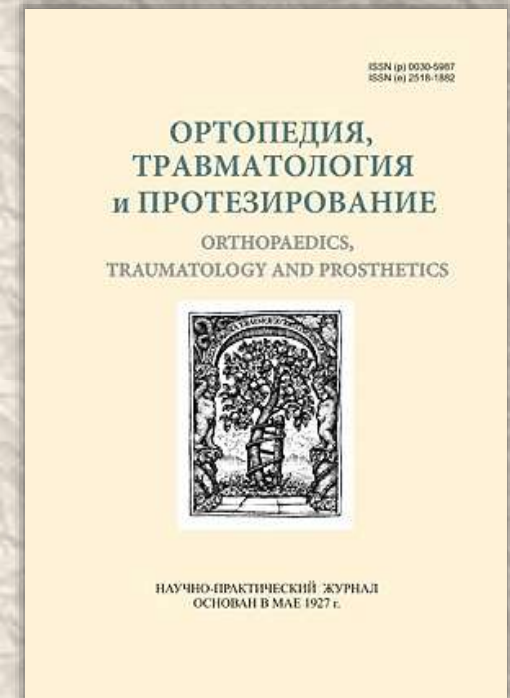

Цей захід дозволив виявити частоту природжених патологій і ушкоджень у новонароджених, привів до уточнення існуючих методів лікування і створення нових вдосконалених (шина Ситенка при природженому вивиху стегна у немовлят, шина, що відводить, для верхніх кінцівок при ушкодженні плечового сплетення тощо)

У 1931 р. на базі інституту організовано спеціальний дитячий ортопедичний профілакторій, цей досвід поширений і в інших містах країни

М.І. Ситенко – організатор і редактор першого в країні спеціалізованого журналу «Ортопедия и травматология», що вийшов в світ у травні 1927 р. на базі інституту

***Перший номер журналу
«Ортопедия и травматология»***

Журнал об'єднав навколо себе провідних вчених і фахівців, ставши одним з авторитетних медичних журналів в країні, головним часописом цієї галузі, який видається донині

У 1930 р. Михайлу Івановичу присвоєно звання професора, у 1934 р. вченого обрано членом-кореспондентом Академії наук УРСР

У 1936 р. М.І. Ситенко став ініціатором, організатором і головою першого в країні з'їзду ортопедів, травматологів і працівників протезної справи України, який відбувся у Харкові

З'їзд заклав наукові та організаційні основи розвитку ортопедії і травматології як науки, а також системи ортопедо-травматологічної допомоги в країні

*Михайло Іванович з колегами
під час підготовки до I Всеукраїнського з'їзду
ортопедів, травматологів і працівників
протезної справи. Харків, 1936 р.*

З'їзд був приурочений до ювілею очолюваного М.І. Ситенком інституту та 25-річчю лікарської, наукової та педагогічної діяльності Михайла Івановича

У цьому ж році професору М.І. Ситенку надано звання заслуженого діяча науки УРСР. Він автор 64 наукових праць з багатьох питань ортопедії та травматології

На відзнаку 50-річчя Михайла Івановича, його учень, професор Б.К. Бабич подарував ювілярові срібний скальпель, на якому викарбувані слова: *«В золотих руках і не золотий ніж стає золотим».*

Скальпель передано до музею історії інституту імені М.І. Ситенка сином вченого, професором Військово-медичної академії Валентином Михайловичем Ситенком

13 січня 1940 р. Михайло Іванович пішов з життя після тяжкої хвороби. Видатного вченого поховано на 2-му міському кладовищі

Незадовго до своєї кончини він казав: *«Ми з животрепетною бадьорістю дивимось на майбутнє нашої спеціальності, ми повні упевненості в її подальшому прогресі»*

Ім'я Михайла Івановича Ситенка присвоєно інституту, який він очолював, Слов'янському інституту відновлення працездатності інвалідів і дитячому ортопедичному профілакторію в Харкові, які створив, а також Лебединському медичному училищу на його батьківщині

Михайло Іванович, його дружина Софія Іванівна і син Валентин

"Наукова робота тільки тоді може вважатися завершеною, коли вона впроваджена в загальну практику, а остання завжди дає вірну оцінку якості роботи»

М.І. Ситенко

Згадуючи про Михайла Івановича Ситенка як про чудову людину, громадянина своєї країни і видатного вченого ХХ століття, можна сказати словами Н.І. Пирогова:

«Наука була його справжнім покликанням, служіння їй – його життям»

***Труди М.І. Ситенка
та література про нього
з фондів
Наукової бібліотеки
Харківського національного
медичного університету***

Ситенко М. И. Ортопедия и травматология: Избранные труды / М. И. Ситенко. – Киев : Наукова думка, 1991. – 136 с.

Профессор М. И. Ситенко – основоположник функционального направления в современной травматологии и ортопедии (к 75-летию со дня рождения) / Н. П. Новаченко [и др.] // Труды XVIII научной конференции Института ортопедии и травматологии им. проф. М. И. Ситенко и его научно-опорных пунктов совместно с Харьковским научным обществом ортопедов-травматологов, 28-31 марта 1961 г. – Харьков, 1962. – С. 5-14.

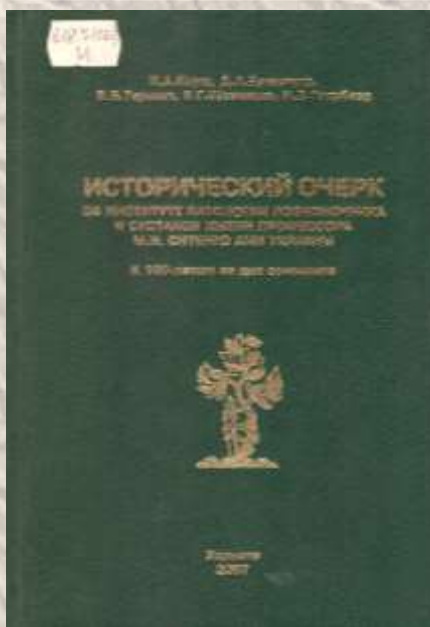
**Костриков Б. К. М. И. Ситенко / Б. К. Бабиц. – Киев :
Госмедиздат, 1949. – 64 с.**

**Костриков В. С. Михаил Иванович Ситенко /
В. С. Костриков, А. П. Скоблин. – Харьков: Облиздат,
1958. – 104 с.**

Корж А. А. Страницы жизни и деятельности Михаила Ивановича Ситенко / А. А. Корж // История института: воспоминания о людях, судьбах, времени / Под ред. Н. А. Коржа. – Харьков : Прапор, 2007. – С. 29-37.

Исторический очерк об Институте патологии позвоночника и суставов имени профессора М. И. Ситенко АМН Украины: к 100-летию со дня основания / Н. А. Корж [и др.] ; под ред. заслуж. деятеля науки и техники Украины проф. Н. А. Коржа и проф. Д. А. Яременко. – Харьков : ИППС им. проф. М. И. Ситенко АМН Украины, 2007. – 214 с.

Підготувала Л.В. Скрипченко

© НБ ХНМУ, 2020